



Svensk författningssamling

Lag om ändring i rättegångsbalken

Utfärdad den 20 augusti 2026

SFS 2026:1657

Publicerad
den 26 augusti 2026

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs att 20 kap. 7 §, 21 kap. 3 a §, 23 kap. 10 §, 29 kap. 2 §, 30 kap. 6 §, 33 kap. 6 a och 6 b §§, 45 kap. 4 och 10 a §§, 46 kap. 15 a §, 48 kap. 2, 4 och 10 §§, 49 kap. 5 §, 51 kap. 8, 13 och 25 §§ och 59 kap. 7 § rättegångsbalken ska ha följande lydelse.

20 kap.

7 §² Åklagare får besluta att underlåta åtal för brott (åtalsunderlåtelse) under förutsättning att något väsentligt allmänt eller enskilt intresse inte åsidosätts:

1. om det kan antas att brottet inte skulle föranleda annan påföljd än böter,
2. om det kan antas att påföljden skulle bli villkorligt fängelse utan tilläggs-sanktion eller villkorligt fängelse med dagsböter och det finns särskilda skäl för åtalsunderlåtelse,
3. om den misstänkte begått annat brott och det utöver påföljden för detta brott inte krävs påföljd med anledning av det föreliggande brottet, eller
4. om psykiatrisk vård eller insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade kommer till stånd.

Åtal får underlåtas i andra fall än som nämns i första stycket, om det av särskilda skäl är uppenbart att det inte krävs någon påföljd för att avhålla den misstänkte från vidare brottslighet och att det med hänsyn till omständigheterna inte heller krävs av andra skäl att åtal väcks.

21 kap.

3 a §³ Är den misstänkte anhållen eller häktad ska offentlig försvarare förordnas för honom eller henne, om han eller hon begär det. Offentlig försvarare ska också på begäran förordnas för den som är misstänkt för ett brott, för vilket det inte är stadgat lindrigare straff än fängelse i sex månader.

Offentlig försvarare ska därutöver förordnas

1. om den misstänkte är i behov av försvarare med hänsyn till utredningen om brottet,
2. om försvarare behövs med hänsyn till att det är tveksamt vilken påföljd som ska väljas och det finns anledning att döma till en annan påföljd än böter, villkorligt fängelse utan tilläggs-sanktion eller villkorligt fängelse med dagsböter, eller

¹ Prop. 2025/26:297, bet. 2025/26:JuU48, rskr. 2025/26:437.

² Senaste lydelse 1997:726.

³ Senaste lydelse 2019:263.

3. om det i övrigt finns särskilda skäl med hänsyn till den misstänktes personliga förhållanden eller till vad målet rör.

Om den misstänkte biträds av en försvarare som han eller hon själv har utsett, ska det inte förordnas någon offentlig försvarare vid sidan av denne. Offentlig försvarare ska dock förordnas om det finns synnerliga skäl.

23 kap.

10 §⁴ Undersökningsledaren bestämmer, med de begränsningar som följer av andra–sjunde styckena, vem som får närvara vid ett förhör.

Vid ett förhör ska om möjligt ett trovärdigt vittne utsett av undersökningsledaren närvara.

Ett biträde till en person som förhörs har rätt att närvara vid förhöret om det kan ske utan men för utredningen och om biträdet uppfyller de krav som ställs på en försvarare i 21 kap. 3 § tredje stycket.

Den misstänkte har rätt att själv närvara och ha sin försvarare närvarande vid ett förhör som hålls på den misstänktes begäran enligt 18 b § första stycket. Vid andra förhör med den misstänkte har han eller hon rätt att ha sin försvarare närvarande. En försvarare som inte uppfyller de krav som ställs i 21 kap. 5 § första stycket får dock förhindras att närvara om det är nödvändigt för att sakens utredning inte väsentligen ska försvåras eller för att avvärja fara för någons liv, fysiska hälsa eller frihet. Vid förhör med någon annan än den misstänkte får den misstänktes försvarare närvara om det kan ske utan men för utredningen.

Om en person förhörs i en annan förundersökning än den i vilken han eller hon är misstänkt, har personen rätt att ha sin försvarare närvarande om han eller hon medverkar i den utredningen på ett sådant sätt att 28 kap. 13 § brottsbalken kan komma att tillämpas. Försvararen får, i den ordning som undersökningsledaren bestämmer, ställa frågor vid förhöret.

Ett målsägandebiträde har rätt att närvara vid förhör med målsäganden. Detsamma gäller en stödperson, om hans eller hennes närvaro inte är till men för utredningen.

När den som hörs är under 15 år bör den som har vårdnaden om honom eller henne vara närvarande vid förhöret, om det kan ske utan men för utredningen.

Undersökningsledaren får besluta att det som har förekommit vid ett förhör inte får uppenbaras.

29 kap.

2 §⁵ Över en fråga, som hör till rättegången, ska det röstas särskilt.

Över frågor som avser ansvar ska det röstas i ett sammanhang. Om det kan påverka utgången i målet, ska det dock röstas särskilt angående

1. frågan om den tilltalade har begått gärningen och hur denna i sådant fall ska bedömas,

2. frågor om åtgärder, som inte avser påföljd men som har omedelbar betydelse för bestämmande av påföljd,

3. frågan om påföljd, utom såvitt gäller storleken av dagsbot, föreskrifter, varning, övervakning, förlängning av provotid eller verkställighet av påföljd,

4. återstående frågor som avser ansvar.

⁴ Senaste lydelse 2022:791.

⁵ Senaste lydelse 2026:515.

Om någon ledamot anser att den tilltalade ska överlämnas till rättspsykiatrisk vård eller dömas till en särskild ungdomspåföljd enligt 32 kap. brottsbalken, ska det före omröstning enligt andra stycket 3 röstas särskilt angående denna mening.

30 kap.

6 §⁶ Om den tilltalade har erkänt gärningen och påföljden bestäms till ovillkorligt fängelse i högst sex månader, villkorligt fängelse eller annat än fängelse, får domen utfärdas i förenklad form. Dom, varigenom högre rätt fastställer lägre rätts dom, får också utfärdas i förenklad form.

Förs i målet talan om enskilt anspråk i anledning av brott, gäller vad som sägs i första stycket första meningen endast om den tilltalade medger anspråket eller om rätten finner saken vara uppenbar.

33 kap.

6 a §⁷ Bestämmelserna i 6 § andra stycket gäller även handlingar i ett mål enligt 27 kap. 7 § brottsbalken, om informationen har delgetts den dömde personligen eller genom ljud- och bildöverföring av en anställd inom Kriminalvården med anledning av myndighetens beslut att begära att åklagare för talan om att upphäva ett beslut om att ett fängelsestraff ska vara villkorligt.

6 b §⁸ Tillgänglighetsdelgivning enligt 52–54 §§ delgivningslagen (2010:1932) får användas för att delge

1. den misstänkte en underrättelse om slutförd förundersökning enligt 23 kap. 18 a § första stycket,
2. den tilltalade stämning och andra handlingar i ett brottmål,
3. den tilltalades vårdnadshavare stämning och andra handlingar i ett brottmål där ett enskilt anspråk har framställts med stöd av 3 kap. 5 § skadeståndslagen (1972:207), och
4. den dömde handlingar i ett mål om upphävande av ett beslut om att ett fängelsestraff ska vara villkorligt enligt 27 kap. 7 § brottsbalken.

Informationen om tillgänglighetsdelgivning får delges av någon av de tjänstemän som anges i 6 § tredje stycket eller, i fall som avses i första stycket 4, av en anställd inom Kriminalvården med anledning av myndighetens beslut att begära att åklagare för talan om att upphäva ett beslut om att ett fängelsestraff ska vara villkorligt.

45 kap.

4 §⁹ I stämningsansökan ska åklagaren uppge

1. den tilltalade,
2. målsäganden, om någon sådan finns,
3. den brottsliga gärningen med uppgift om tid, plats och de övriga omständigheter som behövs för dess kännetecknande samt de bestämmelser som är tillämpliga,
4. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis, och
5. de omständigheter som gör domstolen behörig, om inte behörigheten framgår på annat sätt.

⁶ Senaste lydelse 2026:515.

⁷ Senaste lydelse 2022:1532.

⁸ Senaste lydelse 2026:1204.

⁹ Senaste lydelse 2022:791.

Om åklagaren anser att det finns skäl att beakta sådana omständigheter som anges i 28 kap. 13 § brottsbalken ska han eller hon i stämningsansökan lämna ett förslag till påföljd.

Vill åklagaren i samband med att åtalet väcks även väcka talan om enskilt anspråk enligt 22 kap. 2 §, ska han eller hon i stämningsansökan lämna uppgift om anspråket och de omständigheter som det grundas på samt de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Om den tilltalade är eller har varit anhöllen eller häktad på grund av misstanke om brott som omfattas av åtalet, ska åklagaren ange detta i stämningsansökan. Åklagaren ska även lämna uppgift om tiden för frihetsberövandet.

Har åklagaren några önskemål om hur målet ska handläggas, bör dessa anges i stämningsansökan.

10 a §¹⁰ Ett mål ska avgöras efter huvudförhandling. Utan en sådan förhandling får rätten dock

1. avgöra ett mål på annat sätt än genom dom,
2. meddela frikännande dom enligt 20 kap. 9 § andra stycket, och
3. meddela dom i mål där det inte finns anledning att döma till annan påföljd än böter, villkorligt fängelse utan tilläggssanktion eller villkorligt fängelse med dagsböter, om huvudförhandling varken begärs av någon av parterna eller behövs med hänsyn till utredningen i målet.

Innan ett mål avgörs med stöd av första stycket 3, ska

1. den tilltalade informeras om att målet kan komma att avgöras utan huvudförhandling och om sin rätt till en sådan förhandling, och
2. parterna, om de inte kan anses redan ha slutfört sin talan, ges tillfälle till detta.

Ett beslut enligt 34 kap. 3 § brottsbalken likställs med de påföljder som anges i första stycket 3, om det inte samtidigt finns anledning att förverka villkorligt medgiven frihet från fängelsestraff.

46 kap.

15 a §¹¹ Kan saken utredas tillfredsställande, får målet avgöras trots att den tilltalade har inställt sig endast genom ombud eller har uteblivit, om

1. det inte finns anledning att döma till annan påföljd än ovillkorligt fängelse i högst sex månader, villkorligt fängelse eller böter,
2. den tilltalade, sedan han eller hon har delgetts stämning, har avvikit eller håller sig undan på ett sådant sätt att han eller hon inte kan hämtas till huvudförhandlingen, eller
3. den tilltalade lider av en allvarlig psykisk störning och hans eller hennes närvaro därför inte är nödvändig.

Första stycket 1 gäller också vid förverkande av villkorligt medgiven frihet enligt 34 kap. 5 § brottsbalken och vid upphävande av ett beslut om att ett tidigare utdömt fängelsestraff ska vara villkorligt enligt 34 kap. 4 a § samma balk, om den sammanlagda strafftiden inte överstiger sex månader. Ett beslut enligt 34 kap. 3 § brottsbalken ska likställas med de påföljder som anges i första stycket 1.

Rättegångsfrågor får avgöras trots att den tilltalade har uteblivit.

¹⁰ Senaste lydelse 2021:1095.

¹¹ Senaste lydelse 2018:120.

2 §¹² Straffföreläggande enligt detta kapitel innebär att den misstänkte föreläggs ett bötesstraff, efter vad åklagaren anser att brottet bör föranleda, som den misstänkte får godkänna omedelbart eller inom en viss tid. Under de förutsättningar som anges i 4 § andra stycket får straffföreläggande avse villkorligt fängelse. Under de förutsättningar som anges i 4 § fjärde stycket får straffföreläggande avse ungdomstjänst. Av 5 a § framgår att ett straffföreläggande också får omfatta ett enskilt anspråk som avser betalningsskyldighet.

Föreläggande av ordningsbot enligt detta kapitel innebär att den misstänkte föreläggs ett bötesstraff, efter vad som bestämts enligt 14 §, som han eller hon får godkänna omedelbart eller inom en viss tid.

Om ett brott är förenat med egendoms förverkande, annan sådan särskild rättsverkan eller särskild rättsverkan i form av avgift enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond, ska också en sådan särskild rättsverkan omfattas av ett straffföreläggande eller ett föreläggande av ordningsbot. Detsamma gäller kostnad för provtagning och analys av blod, urin och saliv som avser den misstänkte och som har gjorts för utredning om brottet. I fråga om sådan kostnad ska 31 kap. 1 § och bestämmelserna om särskild rättsverkan tillämpas.

Om ett brott är förenat med företagsbot ska boten också föreläggas genom straffföreläggande som den misstänkte får godkänna.

4 §¹³ Bötesstraff får föreläggas genom straffföreläggande för brott där böter ingår i straffskalan, dock inte normerade böter. Det finns särskilda bestämmelser om föreläggande av bötesstraff för brott som har begåtts av någon som är under arton år. Bestämmelsen i 34 kap. 1 § första stycket brottsbalken är tillämplig vid föreläggande av bötesstraff.

Villkorligt fängelse utan tilläggssanktion och villkorligt fängelse med dagsböter får föreläggas i fall då det är sannolikt att rätten skulle döma till en sådan påföljd. Detta gäller dock inte för brott som har begåtts av någon som inte har fyllt arton år.

Företagsbot får föreläggas genom straffföreläggande i fall då boten inte överstiger tre miljoner kronor.

Ungdomstjänst får föreläggas genom straffföreläggande för brott som har begåtts av någon innan han eller hon har fyllt arton år under de förutsättningar som anges i 32 kap. 2 § brottsbalken. Innan ungdomstjänst föreläggs ska ett sådant yttrande som avses i 11 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare inhämtas.

10 §¹⁴ Ett straffföreläggande kan godkännas på förhand av den misstänkte, om föreläggandet inte kommer att avse villkorligt fängelse eller ungdomstjänst. Ett förhandsgodkännande ska vara skriftligt, skrivas under av den misstänkte och innehålla

1. uppgift om det brott som godkännandet avser, varvid brottets art samt tiden och platsen för brottet ska anges, och

2. uppgift om den bötespåföljd, den särskilda rättsverkan och det enskilda anspråk som den misstänkte godtar.

Om ett förhandsgodkännande lämnas elektroniskt gäller 9 § andra stycket.

Ett förhandsgodkännande av ett straffföreläggande får återkallas av den misstänkte.

¹² Senaste lydelse 2023:311.

¹³ Senaste lydelse 2023:311.

¹⁴ Senaste lydelse 2023:311.

Strafföreläggandet anses godkänt enligt 3 § andra stycket när det har utfärdats.

49 kap.

5 §¹⁵ En tingsrätts beslut får överklagas särskilt, om tingsrätten i beslutet

1. avvisat ett ombud, ett biträde eller en försvarare eller ogillat ett yrkande om detta,

2. ogillat ett yrkande av tredje man att få delta i rättegången som intervenient eller målsägande eller prövat en fråga enligt 13 kap. 7 § om övertagande av ett käromål,

3. förelagt en part eller någon annan att lägga fram skriftligt bevis eller att tillhandahålla föremål för syn eller besiktning eller vid prövning enligt 3 kap. 4 § första stycket 4 eller 5 tryckfrihetsförordningen eller 2 kap. 4 § första stycket 4 eller 5 yttrandefrihetsgrundlagen funnit det vara av synnerlig vikt att en uppgift som avses där lämnas vid vittnesförhör eller förhör med en part under sanningsförsäkran,

4. prövat en fråga om utdömande av förelagt vite eller häkte eller om ansvar för förseelse i rättegången eller om skyldighet för någon att ersätta rättegångskostnad,

5. prövat en fråga om ersättning eller förskott av allmänna medel till målsägande eller enskild part eller om ersättning eller förskott till biträde, försvarare, vittne, sakkunnig eller någon annan,

6. prövat en fråga i tvistemål om kvarstad eller annan åtgärd enligt 15 kap. eller i brottmål om häktning, tillstånd till restriktioner enligt 24 kap. 5 a §, en åtgärd som avses i 25–28 kap. eller omhändertagande enligt 27 kap. 9 § brottsbalken,

7. avslagit en begäran om biträde eller försvarare, avslagit en begäran om byte av biträde eller försvarare eller utsett någon annan än den parten föreslagit till ett sådant uppdrag,

8. prövat en fråga som gäller rättshjälp enligt rättshjälpslagen (1996:1619) i annat fall än som avses i 5 eller 7, eller

9. avslagit en begäran om att ersättning till vittne som åberopats av en enskild part ska betalas av allmänna medel enligt 36 kap. 24 § andra stycket.

51 kap.

8 §¹⁶ Beviljas prövningstillstånd eller krävs inte sådant tillstånd, ska överklagandet delges motparten med föreläggande att svara skriftligen inom en viss tid, om detta inte redan har skett eller inte behövs enligt andra stycket. I mål om allmänt åtal får överklagandet dock översändas till åklagaren utan delgivning. Uppgift om målsägandes eller vittnens ålder, yrke och bostadsadress som saknar betydelse för åtalet ska inte framgå av de handlingar som delges den tilltalade i mål om allmänt åtal.

Om det är uppenbart att överklagandet är ogrundat, får hovrätten genast meddela dom i målet.

¹⁵ Senaste lydelse 2018:1909.

¹⁶ Senaste lydelse 2005:683.

Har tingsrätten avslagit ett yrkande om en åtgärd som avses i 26–28 kap. eller upphävt ett beslut om en sådan åtgärd, får hovrätten omedelbart bevilja åtgärden att gälla tills vidare. Har tingsrätten beviljat en sådan åtgärd, får hovrätten omedelbart besluta att tingsrättens beslut tills vidare inte får verkställas. I frågor om häktning, reseförbud eller omhändertagande enligt 27 kap. 9 § brottsbalken får hovrätten ändra tingsrättens beslut även om motparten inte har hörts.

Om hovrätten beslutat häkta någon som inte är personligen närvarande vid rätten, ska 24 kap. 17 § tredje och fjärde styckena tillämpas.

13 §¹⁷ Hovrätten får avgöra målet utan huvudförhandling, om det är uppenbart att överklagandet är orgrundat.

Om saken kan utredas tillfredsställande får hovrätten avgöra målet utan huvudförhandling,

1. om åklagaren har överklagat endast till den tilltalades förmån,
2. om endast den tilltalade har överklagat och hans eller hennes ändringsyrkande godtas av motparten,
3. om det inte finns anledning att döma den tilltalade till ansvar eller döma ut påföljd eller döma till annan påföljd än ovillkorligt fängelse i högst sex månader, villkorligt fängelse eller böter,
4. om parterna har begärt att målet ska avgöras utan huvudförhandling, eller
5. om ingen av parterna, sedan fråga väckts om avgörande utan huvudförhandling, haft någon invändning mot detta.

Om en part har begärt huvudförhandling i fall som avses i andra stycket 1–3, ska sådan hållas, om det inte är obehövligt.

Andra stycket 3 gäller också vid förverkande av villkorligt medgiven frihet enligt 34 kap. 5 § brottsbalken och vid upphävande av beslut om att ett tidigare utdömt fängelsestraff ska vara villkorligt enligt 34 kap. 4 a § samma balk, om den sammanlagda strafftiden inte överstiger sex månader. Med de påföljder som anges i andra stycket 3 jämföras beslut om utdömande av vite och beslut enligt 34 kap. 3 § brottsbalken.

Om överklagandet avser även annat än ansvar, får målet avgöras utan huvudförhandling endast om denna talan enligt 50 kap. 13 § får prövas utan huvudförhandling.

För prövning som inte avser själva saken behöver huvudförhandling inte hållas.

25 §¹⁸ Om endast den tilltalade har överklagat tingsrättens dom eller om åklagaren har överklagat domen till den tilltalades fördel får hovrätten inte döma till en påföljd som är att anse som svårare eller mer ingripande för den tilltalade än den som tingsrätten dömt till. Hovrätten får dock överlämna den tilltalade till rättspsykiatrisk vård eller döma till en särskild ungdomspåföljd enligt 32 kap. brottsbalken eller, om tingsrätten bestämt en sådan påföljd, döma till annan påföljd.

Första stycket gäller inte om det kommer fram utredning som innebär att det enligt 58 kap. 3 § första stycket 3 finns förutsättningar för resning i fråga om påföljd.

¹⁷ Senaste lydelse 2016:492.

¹⁸ Senaste lydelse 2026:515.

7 §¹⁹ Den som vill klaga på strafföreläggande ska göra detta skriftligen. Skrivelsen ska ges in till tingsrätt som kunnat ta upp åtal för brottet.

Skrivelsen ska ha kommit in till tingsrätten inom ett år efter det att åtgärd för verkställighet av föreläggandet företogs hos den misstänkte. Om föreläggandet avser villkorligt fängelse räknas tiden från prøvotidens början. I fråga om handläggningen ska 52 kap. 2, 3 och 5–12 §§ tillämpas. Bestämelse som avser hovrätt gäller då i stället tingsrätten.

1. Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

2. Äldre bestämmelser gäller för den som får dömas, döms eller har dömts till villkorlig dom eller skyddstillsyn.

På regeringens vägnar

GUNNAR STRÖMMER

Johanna Spanne
(Justitiedepartementet)

¹⁹ Senaste lydelse 1996:1462.